

ELŐFIZETES

HELYEK:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

KIRUTATÁSOK:

4-hasábos postt. sz. egyszer 20 fillér,
minden következéskor 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 387.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Péntek, december 17.

Ipektől nyugatra visszavonulnak
a montenegróiak.

(Csapataink offenzívája előrehalad. — Sikeres repülő-támadás orosz vasuti állomások ellen.

Budapest, december 16. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszíntér:

József Ferdinánd főherceg hadserege a Kormin patak vidékén az oroszok egy előretörését ulasította vissza. Olíkáktól délnyugatra az ellenség egy repülőjét leszállásra kényszerítettük és elfogtuk. Egyik repülőrajunk a miedvice-sarnyi vasut Antonowka állomására és a klewani pályaudvarra bombákat dobott. Az akció sikeres volt, Klewannál tüzvész támadt. Összes repülőink ellenség heves tüzelése dacára sértetlenül tértek vissza.

Olasz hadszíntér:

A tiroli és az Isonzo harcvonalon egyes helyeken tüzérségi harc folyt. Csapataink a flitschi katlanban rajtaütéssel foglalták el az olaszok egy előhadállását.

Délkeleti hadszíntér:

Csapataink tegnap az ellenséget Albacitól délkeletre és a Tara szakadéka szorították. Más osztrák-magyar hadoszlopok heves harcok között érték el a közvetlenül Bielopoljétől északra fekvő magaslatokat és a Roza és Berane közt félúton levő terepszakaszt. Az ellenség Ipektől nyugatra megkezdte a visszavonulást Plava és Gusinje felé. A tegnap jelentett foglyok száma kilencszázra emelkedett. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Megélénkült a tüzérharc a nyugati fronton.

Berlin, december 16. (Hivatalos.)

A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Az arcvonal nagyobb részén élénk ágyúharc és serény repülőtevékenység folyt. Vailly-nél, az Aisne déli partján a franciák éjnek idején rajtaütöttek két kisebb őrállásunkon. Immeismann hadnagy tegnap Valenciennes felett légi harcban leszedte a hetedik ellenséges repülőgépet, egy angol egyfedelűt. A franciák előadása szerint a Müllheim (Baden) ellen irányult tegnapi repülő-támadás célja az ottani vasuti telepek lettek volna. Ezeknek közelében azonban egyetlen bomba sem esett le, ellenben a városban megöltek egy polgárt, egy másikat pedig megsebesítettek. A tisztán katonai kár a kórház néhány ablaktáblájának szétzúzására szorítkozott.

Keleti hadszíntér:

Hindenburg tábornagy hadcsoportja.

Orosz osztagok a dryswati tótól északra állásainkba nyomultak. Ezeket ellentámadással visszavetettük. A Beresina torkolatának tájékán az ellenség egy előretörése ágyútűzünkben összeomlott.

Lipót bajor herceg tábornagy hadcsoportja.

A helyzet változatlan. Ejjel kisebb járőrösszeütközések voltak.

Linsingen tábornok hadcsoportja:

Terestiany-nál megghiusult egy ellenséges támadás. Egy orosz repülőgépnek Lucktól keletre az osztrák-magyar csapatok közelében le kellett szállani.

Balkán hadszíntér:

Az északi Montenegróban a harcok sikerrel folytak tovább. Az osz-

trák-magyar csapatok Bielopolje közelében állanak. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Rohammal elfoglalt
angol állások a Tigrisnél.

Konstantinápoly. A főhadiszállás közli december 15 én:

Irak-front. Kut-el-Amarának a Tigris jobbpartján levő házai egy részét december 18-ikán rohammal elfoglaltuk. Két ellenséges monitor közül, amelyek keletfelé akar'ak előnyomulni, az egyiket tüzérségünk elcsúlyesztette, a másik előbbi helyére visszatért.

A kaukázusi frontról nincs jelenteni való.

Dardanelle-front: Helyi tüzelési harc minden fegyvernemben, különösen bomba és torpedóvetés. Tüzérségünk menekülésre kényszerítette az ellenséges hajókat, amelyek Kemikli kikötőjében akartak menedéket keresni. Ari-Burnu: Két akna, amelyet jobbszárnyon felrobbantottunk, két ellenséges ellenaknát elpusztított. Egy ellenséges cirkáló sikertelenül bombázta állásainkat és azután visszavonult. Szedil-Bahr: Tüzérségünk távozásra kényszerített egy torpedónaszádót, amely felénk közeledett, hogy balszárnyunkat bombázza. Tüzérségünk néhány ellenséges üteget is elnémitott. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Az olasz harctéren levő harminchármasok karácsonya. Többször megemléztünk arról, hogy Arad háziészredének negyedik zászlóaljáról, amely az Isonzo fronton harcol, meglehetősen elfáradt az aradiak és ez a meglepedkezés annál fájóbban érintette az aradi katonákat, mert ausztriai városokból sok szeretet-adományt kaptak. Az Aradi Közlöny felhívására 228 koronát kitevő gyűjtés folyt be a negyedik zászlóal legénységének. Ebből az összegből jut épen karácsonyra szeretet-adomány a vitézül harcoló harminchármasoknak. Kell József dr. tartalékos főhadnagy, aki most néhány hetet idehaza töltött, vállalkozott arra, hogy az aradiak szeretet-adományát eljuttatja a negyedik zászlóaljhoz, ahová visszatér még karácsony előtt. Kell József dr. a 228 koronát már át is vette az Aradi Közlöny kiadóhivatalától.

Erélyesebb intézkedések az élelmiszer-uzsora ellen.

(Az ellenzék enyhének találja a kormány javaslatát. — A képviselő-testület.)

Távirati tudósítás.

Budapest, december 16.

A folyosó szemléje arról győz meg, hogy a Ház ülési iránt az érdeklődés valahogyan megcsappant. Nagy időközökben érkezik egy-egy képviselő. A tegnap elfogadott két törvényjavaslat harmadik olvasása után az árdragító visszaélésekről rendelkező törvényjavaslat került tárgyalásra. Beavatottak szerint a javaslat vitája nem lesz hosszú, mert a kormány, ugyancsak hír szerint, a januári törvényhozás elé ily tárgyú újabb javaslatot lép. Az ellenzék ezt a javaslatot általánosságban helyesli és el is fogadja, de a részletesebb tárgyalás során külön kívánságait és módosításait elő fogja terjesztetni. A függetlenségi párt részéről ennél a javaslatnál föl fognak szólni: Csermák Ernő, Sággy Gyula, Földes Béla és Bakonyi Samu.

(Az árdragítók ellen.)

Beöthy Pál elnök féltenegy után nyitotta meg az ülést. Elfogadták harmadik olvasásában a háborús segélyekről és a kivételes intézkedések kiegészítéséről szóló javaslatot. Ezután

Niemesny Mihály előadó ismertette az árdragítás elleni javaslatot.

Az előadó általánosságban és részleteiben előadása ajánlja a javaslatot.

(A földművelési miniszter az élelmezési bajokról.)

Ghillány Imre földművelésügyi miniszter áll föl szólásra. Reflektálni óhajt az indemnítási vita során az élelmezéssel kapcsolatos kritikákra. Ezt annak idején azért nem tette, hogy a szónokok idejét ezzel a felszólalásával el ne vegye. A rekvirálással kapcsolatban elhangzott vádakkal szemben és Serényi Béla gróf egy állításával szemben kijelenti, hogy a rekvirálást csupán a hatóságok teljesítették. Kizárólag a közigazgatási hatóságok jártak el a rekvirálásnál, az alkalmazott segédőrként pedig a központi iroda teljes anyagi és erkölcsi felelősséget vállalt.

Az ellen a vád ellen, hogy a fővárosban, különösen a bankoknál a rendőrség nagy zseir- és egyéb készleteket talált, a miniszter felel, hogy a rendőrség hivatalos jelentése szerint a bankoknál igen kevés készlet volt, a Hitelbanknál pedig semmi sem. Foglalkozott ezután a miniszter a Haditermény bevásárlásával, a gabonavámok kérdésével, ugyancsak a rekvirálással és kiemelte a rendkívüli és terhes munkát, ami a hatóságokra hárul. Ezután átért az idei termés kérdésére.

(A drágaság nálunk és Németországban.)

Ghillány Imre báró: A belügyminiszter már a háború legelején rendeletet adott ki az ár-tulkövetelők ellen és hogy a hatóságok nem járhattak el teljes sikerrel, annak az az oka, hogy a magyar ember nem szeret vádaskodni. A kormány minden lehetőt elkövetett, hogy a tejtermést fokozza. Meggyőződés, hogyha azt akarjuk, hogy tej egyáltalában ne legyen, akkor maximálni kell a tej árát. Kérdezik, hogy miért nagyobb a drágaság mint Németországban? Összehasonlító táblázatot olvas fel, a melyből kiderül, hogy a szarvas, sertés, továbbá a tojás és a burgonya ára nálunk alacsonyabb, mint Berlinben. Németországban a hus azért olcsóbb, mert ott oly nagy a takarmányhiány és oly nagy a marhaállomány, hogy kénytelenek voltak a marhaállomány nagy részét feláldozni. Bizonyos tekintetben túlzottak az állítások. Csak magas árakkal lehet a termelést emelni, ez a háborúval okvetlenül együtt jár. A mi viszo-

nyaink igazságos elbírálásánál tekintetbe kell venni a németek nagyszemű fezzelmeztetését és azt, hogy a német szervező tehetség. A mi közigazgatási személyzetünk ezzel szemben inkább jogilag képzett. Hibák fordultak elő, ezért mindnyájan felelősek vagyunk, én is és ezért vállalja is a bírálatot minden téren.

(Az uzsortát mindenhol egyformán kell üldözni.)

Csermák Ernő helyesli a javaslat intencióját, de nem tartja elég szigorúnak a rendelkezéseket.

Sággy Gyula szintén azt hangoztatja, hogy szigorubb intézkedéseket kellett volna létesíteni az árdragítók ellen. Kiemeli a sajtó szolgálatait, amelyeket az élelmezés-uzsora elleni küzdelemben tett. A bűnösök jobban félnek a sajtótól, mint magától a törvénytől.

Rakovszky István arra utal, hogy az új törvény a kisembereket meg fogja büntetni, de az árdragítás tulajdonképeni előidézői továbbra is büntetlenül maradnak. A kereskedelmi miniszteriumban anketot tartottak az élelmezési kérdésben a Hitelbank, a Haditermény és egy pár érdekör bevonásával, amde a mezőgazdaság és különösen a fogyasztóközönség képviselőit nem hívták meg az anketra. Allíthatja, hogy a Haditermény nem felelt meg köteletségének, nem tudta lebonyolítani köteleit és számos város ezért majdnem inséget szenved. Felhívja a miniszter figyelmét, hogy intézkedhessen a tarthatatlan állapot megszüntetésére.

Vázsonyi Vilmos azt hangoztatja, hogy a katonai hatóságok hozzájárultak az árdragításhoz. A német Generalkommandók a maguk területén maximálják az árakat az összes fontos élelmicikkekre. Élelmezés-uzsora először nálunk volt és mégis mi kóstunk el az ellene szóló törvényalkotással és a törvényt akkor is a kormány házitörvénytudói készítették. Nem ismer különbséget uzsora és uzsora között. Az uzsora minden téren és mindenkor üldözendő.

Polónyi Géza utal a nagy élelmezés drágaságra. Erkölcsi köteletségünk szövetségeseinket feleslegünkkel támogatni, de nem engedhet meg, hogy nálunk éhínség legyen, amíg odaát olosó a megélhetés.

Balogh Jenő igazságügyminiszter válaszol a vitában elhangzottakra jogi szempontból és bizonyítgatja, hogy a javaslat a kisembereket és a nagykereskedőket egyformán sújtja és kizárja a jövőben azt, hogy betolakodott idegen elemek nem halmozhatnak fel árakat.

Elnök ezután bezárja a vitát.

Harkányi János kereskedelmi miniszter Rakovszky-nak válaszolva kijelenti, hogy a Haditerménynél a Hitelbankra csupán a részvények beszerzésének egyezésítésére volt a kormány-nak szüksége.

Ezután a javaslatot általánosságban elfogadták. A részletes tárgyalásnál Simonyi Semaám Sándor és Sággy Gyula felszólalásai után Vázsonyi Vilmos árvizsgáló bizottság felállítását sürgeti, mert enélkül a tulajdonképeni élelmezés-uzsora mindenkor megtorlatlan marad. Büntetendőnek tartja azokat, akik árdragító célzattal felhalmozott készleteiket a forgalomtól visszatartják.

Balogh Jenő igazságügyminiszter a módosításokhoz nem járul hozzá. Az árdragító célzatot nehéz megállapítani.

A vitát három órakor félbeszakították. Holnap folytatják. A napirendre holnapra még kifizették a hadköteleesség korhatárának kiterjesztéséről szóló javaslatot is.

Az angol generalisszimusz bukása.

(Joffre után French is távozik. — Douglas-Haig az új főparancsnok.)

Távirati tudósítás.

London, december 16.

Asquith bejelentette az alsóházban, hogy az angol sereg vezetésében bizonyos változások állanak be, de ez nem jelenti azt, mintha Joffre kudarca is megváltoznék.

French tábornokot saját kívánságára felmentették a parancsnokságtól. Frenchet, aki az Angliában levő csapatok tábornagya lesz, a király viscountnak nevezte ki.

French utóda Douglas-Haig tábornok.

London. A hadügyminiszterium közli: A francia-flandriai csapatok főparancsnokává sir John French helyébe Douglas Haig-ot neveztek ki.

Derby lord két millió ujonca.

Genf, december 16. A Matin jelenti: A legutóbbi londoni hírek szerint Derby lordnak sikerült két millió ujoncot összetoboroznia.

London, december 16. A Manchester Guardian jelenti, hogy Derby lord kijelentette, hogy mintán a toborzás az 5 legoptimistább számításánál is sokkal több katonát adott, (?) egyelőre nem gondolnak az általános védkötelezettségre.

Az angol kormány „éber tétlensége.”

Berlin, december 16. Amsterdamból jelentik: Iroezágban még mindig folyik az agitáció a verbuválás ellen. Angol illetékes körökben az a gyanu merült fel, amelynek nyíltan is kifejezést adnak, hogy a verbuválás elleni izgatások az írek önkéntes légioja, az „Irish Wolunteers” vezet. Az alsóház legutóbbi ülésén Ginnel ir képviselő interpellált ebben az ügyben. Bejelentette, hogy az írek önkéntes légioját, amely nyilván hazafias célokkal alakult, fogtalanul és ok nélkül üldözik és vádakkal illetik. Birrel államtitkár válaszolt az ir képviselőnek és válaszában kijelentette, hogy az ir önkéntesek között sok a hazaáruló és alakulásuk is csak azért történt, hogy a verbuválás ellen agítáljanak.

A sajtó is nagy propagandát csinál az ir önkéntesek ellen. Nyíltan vádolják őket és naponta sokat letartóztatnak és börtönöznének közülök. A Times legutóbbi száma, a különböző sajtóhangokkal ellentétben hevesen megtámadja a kormányt azért, hogy szabad folyást enged ennek az írek elleni lázításnak és összehasonlítja az írek mostani hazafias mozgalmát az ulsteri mozgalommal, amely nyilvánvalóan az angol kormány ellen alakult és amely sokkal veszélyesebb volt a kormányra nézve, mint amilyen ez lehetne. Azt írja, hogy a kormány „éber tétlenséggel” intézi Anglia sorsát.

Az angol parlament bezárása.

Krisztiania, december 16. Az angol parlament karácsony előtt két nappal tartja utolsó ülését.

Krisztiania, december 16. A Daily Chronicle írja, hogy az angol-dán kereskedelmi egyezmény sok veszedelemre reit magában Angliára nézve. Ezen a réven árut csempészhettek be Németországba. Néhány képviselő ezt a nézetét juttatta kifejezésre, hogy az egyezmény folytán Dánia a többi semleges országgal szemben aránytalanul előnyös helyzetbe jut. Az egyezményt nem terjesztették a kabinét elé, hanem a külügyminiszter kötötte meg.

Albániában az orosz csapatmozdulatok.

(A montenegrói fővárost védő állások veszedelme. — Szerbia sem köt külön békét.)

— Távirati tudósítás. —

Budapest—Bécs, december 16.

A sajtóhadiszállásról jelentik: Minden egyes lépés, amelyet csapatunk az embermagasságu hóval és az ellenség nyakas ellenállása közben tesszünk előre Észak-Montenegróban az ország belseje felé, csodálatraméltó teljesítménynek tekinthető. A csapatunk offenzíváját akadályozó nehézségek felülmúlják mindazokat, amelyekkel a Kövess hadsereg vitéz katonái valaha is találkozottak. A középső Lim folyásától nyugatra eső vidéken, a Tarától keletre a fekete hegyek országának északi részében húzódó utak nagyobb csapatok számára a tűzesség és a trén elszállítására még a kedvező időjárási viszonyok mellett is alig használható, jelenleg pedig a keskeny, meredek hegyi ösvényeket hófúvások takarják és torlaszolják el. Ennek dacára csapatunk feltartóztatlanul nyomulnak előre, habár az előrehaladás tempója természetesen jóval lassabb.

Plevljától délre támadásunk az utolsó huszonnégy óra alatt, dacára a leghevesebb hófúvásnak, ismét erősen előrehaladt. Elfoglaltuk a montenegrói főállásokat azon a hegyláncban, amely Plevlje és Bjelopole között fölton fekszik és a Tara-folyótól a Lim völgye felé húzódik Glibaci és Grab helységek között. Ezen a vonalon csapatunk egyes helyeken ezernégyezer méternyi magasságokon voltak kénytelenek harcolni és elképzelhető, hogy milyen nehezen lehetett a muníció utánpótlását és az élelmesztet lebonyolítani. Mindezeket az emberfölötti nehézségeket és akadályokat azonban ezúttal is legyőzte csapatunk felülmúlhatatlan offenzív szelleme és hősiesség kitaratása. Az ellenséget mindenütt földözük a hófúvások által járhatatlanná lett szorosokban.

Berane-tól északra és északnyugatra az egész szakaszon, valamint az Ipekig húzódó vonalon is mindenütt fölegyvert mohamedán és albán csoportok küzdenek katonáinkkal egy sorban. A vidék egész mohamedán és albán lakossága fegyvert ragadott, hogy a montenegróiak elleni gyűlölete kielégülést találhasson. A nem szerb és nem montenegrói lakosság magatartása felülmúlja a legmerészebb várakozást is. Napról-napra csatlakoznak hozzánk bátor és a tereppel tökéletesen ismerős fegyveres csapatok, akik lángoló lelkesedéssel támogatják ügyünket. Ilyenformán tehát montenegrói előnyomulásunk ragyogóan illeszkedik azok mellé az örömdetes jelentések mellé, amelyek a görög és albán határon elért sikerekről számolnak be.

Előnyomulásunk Cetinje felé.

Berlin, december 16. A Hear und Politik levelezője csapatunknak Montenegroban való előnyomulásáról a következőket írja:

Berane, a megerősített montenegrói hely, amely ellen az osztrák-magyar csapatok előnyomulása irányul, rendkívül fontos pont, mivel a montenegróiak főállása itt van. Berane ugyanis a Cetinje felé vezető út kulcsa. Ebben az uttalan, hegyes országban a tűzesség számára járható utak rendkívül értékesek. Berane körül a Krusvica-planina és a Smiljevica magaslatok körül néhány rossz út van, amelyeken csapatunk nagy nehézségekkel küzdve előrehaladtak, Beranen felül azonban Andrijevićig, a fontos montenegrói utkeresz-

tezésig már valamivel jobb az út. Ez az út a Lim völgyében halad és csapattestek mozgására sokkal alkalmasabb, mint a többi. Andrijevićig pedig aránylag jó út vezet tovább, amelyet évekket ezelőtt orosz pénzen építettek. Ez az út délkelet felé egyenesen a Podgorica erősség felé visz a innen tovább Cetinje felé.

A beranei montenegrói főhadállást tehát elsősorban Nikita fővárosának védelmezőjének lehet tekinteni, mert aki Berane birtokában van, az ura a Cetinje felé vivő jó útnak is, amelyen még a tűzesség is kényelmesen haladhat. Montenegro fővárosa előtt ugyan van még egy erős erődgyűrű, déltől észak felé, amely a kelet felől előnyomuló ellenség ellen nyújt védelmet és a Podgorica-erőd, amely Cetinjétől kissé keletre fekszik, ennek az erődgyűrűnek a legerősebb támaszpontja. Mivel az út Andrijevićig Cetinjebe a Podgorica-erődön át visz, ez az erősség Cetinje számára tekintélyes és nem megvetendő védelmet nyújt. Bár Podgorica körül 10 erődmű van, remélhetni, hogy az erődharchoz hozzászokott csapatunk számára ez sem fog legyőzhetetlen akadályt alkotni.

Szerbia sem köt külön békét.

Milano. Szerbia közölte a nagyhatalmakkal, hogy csatlakozni kíván a különbékét kizáró londoni egyezményhez.

Olaszország szervezi újjá a szerb sereget.

Genf. A párisi nagykövetségi konferencia első eredménye, hogy megállapították Itália kötelezettségét szövetségeseivel szemben. Olaszországnak Albániában és Montenegroban reorganizálnia kell a szerb hadsereget. Ez ügyben Briand Viktor Emánuel olasz királlyal és Salandra külügyminiszterrel személyesen fog tárgyalni.

Ot tábornok megvált oszlopokból áll a szerb sereg.

Milano. Bojovics szerb hadügyminiszter így nyilatkozott a Seco's munkatársai előtt:

— A szerb hadsereg még megvan és feladatát még nem oldotta meg. Mi szentül megvagyunk győződve arról, hogy a végleges győzelem a szövetségeseinké lesz. A szerb hadsereg legnagyobb része teljes rendben vonult vissza. Tábori ágyúinkat és szekérparkjainkat fel kellett áldoznunk, de megmentettük hegyi ütegeinket és géppuskáinkat. Gorkovics és Bozovic tábornokok hadtestei Elbaszán és Durazzo között állanak. Nisics, Stepanovics és Sturm tábornokok hadtestei keresztülvonultak Montenegro s most Skutari és Alessio között helyezkednek el. Bizunk benne, hogy Olaszország el fog látni bennünket eleséggel és fegyverrel, akkor aztán két hónap múlva száz-ézer emberrel ismét megkezdhetjük az offenzívát.

Menekülő szerb katonák pusztulása.

Szofia, december 16. Néhány száz szerb menekülő katonát, a befagyott oehridai tavon át igyekezett a határt elérni. A tömeg sulya alatt a vastag jégreteg beszakadt és több mint négyezer katonát, közöttük két százados, három hadnagy és négy alhadnagy a jég alá került és megfuladt a tóban.

Rejtelmes orosz csapatmozdulatok.

(Mi történik Besszarábiában? — Orosz ítélet Románia magatartásáról.)

Távirati tudósítás.

Bukarest, december 16.

A bukaresti lapok jelentik: Az orosz renii kikötőt december 20-ig elzárták úgy az utasok, mint a postai küldemények elől. Ezen intézkedés az orosz csapatmozdulatokkal áll összefüggésben.

Ismail kikötőjét lázas gyorsasággal erősítik meg. Számos partiútérkezt az ismaili várba.

Besszarabia kormányzója beszüntette az Ismailban megjelenő „Pridunaiskij Kraj” c. lap megjelenését, mert ez a lap besszarabiai bolgárok érdekeit képviselte.

Az Oroszországból érkező vonatok közlekedése Romániával Ungheninél tartósan megszakadt.

Az ideérkező utasokat az orosz hatóságok visszatartják és semmi szín alatt sem engedik meg nekik, hogy román földre lépjenek. Ezen intézkedés okául az orosz hatóságok a besszarabiai csapatmozdulatokra hivatkoznak.

Elvonulnak a Duna mellől az orosz csapatok.

Bukarest. Galacból jelentik a bukaresti lapoknak: Besszarabiából érkező személyek információja szerint, azokat az orosz csapatokat, amelyeket itt összpontosítottak, kezdik visszaszállítani észak felé. Az összes személy- és teherszállító vasutak helyett katonai vonatok közlekednek.

Áttörték a monarchia csapatai az orosz vonalon.

Bukarest. Radautzból jelentik a bukaresti lapoknak:

A bukovinai határon heves harcok folynak. A géptegyek és ágyuk szünt nélkül dolgoznak.

Az osztrák-magyar csapatok meg erősítéseket kaptak, áttörték az oroszok sorait és kiűzték őket a töveszárkokból. Az oroszok heves ellenállást fejtenek ki. Az orosz lovasság elhagyta Lipcanit és Novosienica felé indul.

A lipcani lakosságot leirhatatlan félelem fogta el, mert az osztrák-magyar csapatok bevonulásától tart.

Románia döntése teremt végleges helyzetet a Balkánon.

Bukarest. Bukarestben széles körben körpoltálják a szentpétervári „Rjesz” című lap egyik legutóbbi számát, amely a következő érdekes fejtegetéseket tartalmazza Románia és Görögország magatartására vonatkozólag:

„Figyelemreméltó — írja — hogy a román trónbeszédből hiányzik ez a szó: „semleges!” Ez a sokatmondó hallgatás pedig az átmenetet jelenti a döntésbe. Románia helyzete nagyon különbözik a Görögországtól.

Mialatt Szalonikiben az entente-csapatok kihajóznak, Athénben a központi hatalmak megbízottai sűrűnek, forognak. Ha Románia útna for, ennek az országnak az elhatározása sokkal határozottabb lesz.

Románia döntésének összehasonlításánál az olasz döntés előtti eseményekkel, a Riecs nem leplezhető aggodalmait. A döntés iránya attól függ, hogy Románia a központi hatalmak, avagy az entente győzelmét tartja-e bizonyosnak.

Az orosz lap természetesen bizonyítani igyekszik, hogy Románia csatlakozását a központi hatalmakhoz veszedelemnek tartja a dunai királyság egészséges gazdasági fejlődésére. Nem tagadja azonban, hogy a jelenlegi helyzet nem alkalmas arra, hogy a balkáni semleges államoknál is ugyan olyan lelki nyugalmat keltsen a jövő iránt, amilyen az entente országokban, a nagy segélyforrások tudatában uralkodik.

Romániának — írja tovább — tudnia kell, hogy a már lezáró szerpentyűbe dobandó ereje korlátolt. Németország győzelme Szerbia fölött, Bulgária csatlakozása a központi hatalmakhoz, Görögország árulása, Romániának szemlátomást fordított képet szelvéstak a hadviselő államok erejéről.

Filipescu és Jonescu munkája, sajnos — panaszkodik a Riecs — nem vezettek teljes eredményre. Az entente hatalmaknak, végül is, arra a meggyőződésre kell jutniok, hogy a Balkánon csak a saját erejükre támaszkodhatnak és a legrosszabb esetben Románia segítség nélkül is ki kell jönniök.

A Fekete tenger megtisztult az orosz hajóktól.

Bukarest. Balcicból jelentik a bukaresti lapoknak:

Konstantinápolyból több török hajó érkezett Balcicba, ahonnan Konstantinápolyba mennek, hogy petroliumot rakjanak fedélzetükre.

A török hajók kapitányainak egyike elbeszélte, hogy a Fekete tengert megtisztították az orosz hajóktól és most minden veszedelem nélkül lehet közlekedni Konstantinápoly és Konstanza között.

LEGJABB.

Erkezett éjje! 3 órakor.

Hága. Athéni és szaloniki-i jelentések szerint amelyeket a Daily Telegraph kapott Romából, a szövetségeseket új állásokba verték vissza.

Szaloniki. Szaloniki körül az entente csapatai megerősítettek minden támadás ellen védhetőpontot. Az angolok Doirannál csak kétségbeesett támadással tudtak kiszabadulni. A visszavonulásánál husz hidat és két alagutat robbantottak fel.

Köln. A Kölnische jelenti: A Temps jelentése szerint a bolgárok hetvenöt kilométernyire Szalonikitól átlépték a görög határt.

Lugano. A szkupstina tagjai részben Szalonikiba, részben Szkutariba menekültek, a hol csonka parlamentet akartak egy szállóban tartani. A szerb kormány felszólította a szkupstina tagjait, hogy jöjjenek Olaszországba, ahol az olasz vendégbarátság igénybevételével tárgyalásokat tarthatnak.

Róma. A szerb király legközelebb hosszabb tartózkodásra a casertai királyi villába (Nápoly mellett) utazik. Gondoskodás történt továbbá arról is, hogy a montenegrói királyi család is esetleg Oroszországba költözik. A montenegrói király mindenestire a legutolsó pillanatig csapatainál marad.

Sechin tábornok és Lubanow herceg.

(A tábornok kuglótja. — Az oicsó rubel.)

Az Aradi Közlöny tudósításai.

Arad, december 16

Az egyik aradi tartalék-kórháznak pár nap óta érdekes ápolója van. Egyik osztrák Landwehr ezrednek kadettje: Goldstein Hermann, aki, habár katonaköteles korban volt és a katonai szolgálatra alkalmas szülővárosában, egyik galiciai határvárosban végigélte az oroszok uralmát. Az oroszok mindenütt összeszedték a katonaköteleseket és ebben a városkában is vadásztak rájuk, mégis sikerült Goldsteinnak, sok bujdosással kikerülni a fogságot. Amikor csapataink vissza vették az oroszok kezéből a várost, szolgálata jelentkezett és besoroztatta magát. Munkatársunknak a sok viszontagságon keresztül ment kadett az orosz uralom borzalmas nanjainak emlékéből a következőket mondotta el:

— A kormányzók közül a legkegyetlenebb az orosz uralom első időszakában volt a városunkban: Sechin tábornok. Reitenetesen üldözte a zsidókat. Mindárt megérkezése után elrendelte, hogy a rubelt 3 korona 33 fillérért köteles beváltani mindenki. Természetesen mindenki inkább eldugta a pénzt, sem hogy ennek a rendelkezésnek eleget tegyen. A tábornok hamarosan több hívet szerzett magának a rutének körében, akiket arra biztatott, hogy csak a zsidókat zaklassák bármilyen panaszszal, minden egyes esetben, negyven szigorúan fog azok ellen eljárni. Felbízta több ilyen emberét, hogy keressék fel az olyan zsidókat, akiknél pénzt sajtenek, azzal, hogy ők 2 korona 40 fillérért is hajlandók adni egy rubelt. Az első ilyen áldozat egy jobb módú zsidó kereskedő volt, aki 2 korona 40 fillérért váltott be egy rubelt. Pár perc múlva kozákok jöttek a zsidóért, akit a tábornok huszonöt nagaira ítélte. Másnap, egy harminc fős hideg reggelen a Ringplatzon dobszóval hívták össze a népet, hogy mindenki tanuja lehessen az ítélet végrehajtásának. A delikvenet levágtatták, a húsát földre térdellették, a következő pillanatban előállott egy hatalmas kozák, aki reitenetes ütésekkel mért a szerencsétlen emberre, aki kétségbeesetten kiáltott kegyelemért. A tizenegyedik ütésnél aztán elájult. De a jelenlévő tábornokot ez sem hatotta meg. Bizlatta a kozákat, hogy csak üssön nagyobbakat, majd akkor magához tér. A huszonöt ütés után eszméletlenül vitték haza, ahol még ma is gyógyítják a szomorú emlékeztető nap súlyos következményeiből a szerencsétlen embert.

A borzalmas napokról beszélve még ma is sokat mutálnak a tábornok azon esetén, a melynél ő maga járt pórul. Egy unalmas napján embereitől megkérdezte, hogy ki a vá-

rosban a leggazdagabb polgár. Megmondták, hogy van ott egy Brettlér és Bahrang nevű malomtulajdonos és nagybirtokos cég, melynek tulajdonosai elmenekültek Bécsbe, de vállalatuk vezetésével két tisztviselőt bízták meg. A tábornok nyomban elűzent a vállalat vezetőihez, hogy másnap reggelre látogatást tesszenek náuk. A tisztviselők péntek reggelivel fogadták előkelő vendégüket, aki nagyon meg volt elégedve mindennel s az evés közben elmondta, hogy az a célja, hogy kettőjük közül a nélkülözhetetlenebbet magával viszi, mert hiszen gazdája kis összeg ellenében úgy is ki fogja váltani és neki szüksége van a pénzre. A szives vendéglátók azonban magmagvarázták, hogy gazdáik nem fogja őket kiváltani, mert hiszen nem is érintkezhetnek velük. Erre a tábornok felugrott s végig szaladt a hatalmas lakáson, hogy hátha talál valami értékeset, magával vihető tárgyat. De az elmenekült nagybirtokosok menekülésük előtt mindent biztonságba helyeztek, ami csak valami kis értéket is képvisel. Dühösen szaladt vissza az ebédlőbe, melynek asztalát ekkor lefedték s csak a kávéhoz szánt kuglót maradt ott. A tábornok felkapta, kabátjának hatalmas zsebébe dugta és „Jó lesz a tisztjeimnek” kiáltással elrohant.

Az uralom utolsó napjaiban egy csinos fiatal hadnagy volt a város parancsnoka, Lubanow herceg. Ő is nagyon haragudott a zsidókra. Aki eléje került, attól csak egyet kérdezett:

— Jewrai? (Zsidó vagy?)

Ha a válasz igen volt:

— Do turmy — mondotta, s az illető fogságba került, míg nehéz összegekért ki nem váltották.

A fiatal herceg egy szép napon megtudta, hogy van a városban egy Friedmann nevű dúsgazdag ember, egy nagy kiterjedésű petrolium forrás tulajdonosa. Ez a Friedmann a városban maradt összes osztrák városi tisztviselőknek minden hónapban kiadta adóslévél ellenében rendszeres fizetésüket. E nélkül, miután a város vezetősége a pénztárral együtt elmenekült, a derék emberek éhen halhattak volna. A herceg magához hívatta a nemes lelkű embert és kijelentette neki, hogy miután ő a monarchia embereit segíti, ezzel Oroszország ellenségének tesz szolgálatot és ezért ép olyan elbánást érdemel, mint a kémek. Letartóztatta és kijelentette, ha százezer korona váltságdíjat fizet, szabadon eresztí. De Friedmannnak ekkor már nem volt készpénze, mert azt a szegény emberek segítésére fordította. Így még ma is orosz fogságban van.

A háborús segélyeknek a végrehajtás alóli mentessége. A hivatalos lap mai száma közli a kormány rendeletét a háborús segélyeknek a végrehajtás alóli mentessége tárgyában. A rendelet szerint azok a segélyek, amelyeket a háború idejében katonai szolgálatot teljesítő személyek, vagy hozzátartozók, vagy a háború okából mások közpénztárról, intézettől, társaságtól, vagy egyesektől kapnak, — amennyiben külön jogszabály másként nem rendelkezik — végrehajtás alól ki vannak véve és annál fogva még a végrehajtást szenvedőnek bejegyzésével sem foglalhatók le.

Kitüntetés. A király Kósa Ernő, az 5 honvédszázados századosát az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásért, a hadiki méltóság harmadosztályú katonai érdemkeresztjével tüntette ki. Kósa hosszú éveken keresztül egyik legnépszerűbb s legszimpatikusabb tagja volt az aradi honvédszázados tisztikarának.

Tej, amely zsirból és buzából készül.

(Lugos és szappanizú a friss mesterséges tej. — Ot nap múltán élvezhető. — Tejkóstoló az aradi vegyvizsgáló állomáson. — Meszlényi Emil dr. nyilatkozata.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 16.

A közéletmezesi bizottság holnap tartandó ülésén foglalkozik azzal a fontos kérdéssel: *beavatkozzék-e a város a tejmizéria megszüntetésébe.* Tudni kell, hogy ez egy igen messzekiható erejű pénzkérdés, amelyet csak higgadt megfontolás után dönthet el a törvényhatóság. Ezért már az előkészítő stádiumban ennek az ügynek minden részlete megvilágításra szorul. Kötelessége a városnak a felismerésen segíteni. Ez vitán felül álló tény, csak az a kérdés, vajon van-e hozzá ereje és tehetsége. Ismeretes, hogy két idea is van, amely a mizéria megszüntetését igéri és ezért a közéletmezesi bizottság elhatározását a lakosság igen élénk figyelemmel kíséri.

Azt minden háziasszony tudja, hogy Aradon még a legmagasabb tejárak megfizetésével sem lehet tejet vásárolni. Csak a lakosság kisebbik része ihatok naponta tejet és biztos, hogy igen sok gyermek nélkülözi már hetek óta. Ezen a hiányon egy csapással segítene a Riegler Gusztáv kolozsvári tanár találmánya, buzasikérből és növényzsirból készíthető mesterséges tej. Annyit lehet belőle gyártani, a mennyit az ember akar, csak megfelelő méretű keverés, hűtő-berendezés kell hozzá.

Az eljárás szabadalmazva van és azt meg kell vásárolni. A kérdés pénzügyi részét nem ismerjük, mert erről még nem érkezett be a jelentés a tanácshoz a Kolozsvárról járt bizottságtól. Legyen azonban a megszerzés bármilyen olcsó, vagy bármilyen drága, előbb az döntendő el, vajjon a városi adminisztráció mellett a kellő időre üzembe helyezhető-e a tejtételep, mert nem lenne értelme az investálásnak, ha például a gépeket a város csak hónapok múlva tudná megkapni és addigra a természetes tej ismét kellő mennyiségben állana a közönség rendelkezésére.

Még ennél is fontosabb kérdés, vajjon az a tej olyan-e, hogy az aradi közönség a használatát megkedvelheti. Mert akármi-lyen forradalmi erővel alakítja is át a háboru az ételmezést, a táplálkozást, rákényszerítheti az embert a zsir helyett a faggyura, a Ceresre, a Rexre, a Milkára, de a tej, az gyermekek és betegek tápláléka. A tejjel szemben a gyomor egész más követelményeket támaszt, mint akármi-lyik más ételiszterrel. Tencsereiből készült kenyert eszik az ember, de például a sajt izü tejet nem tudja megemészteni.

Ezért felkerestük Meszlényi Emil dr.-t, a vegyvizsgáló állomás vezetőjét, aki Kolozsvárról járt és a Riegler-féle recept alapján készült tejet hozott magával. Azt itthon felbontotta alkatrészeire, megvizsgálta és a tejjel izére vonatkozólag napok óta kísérletezik. Ugyyszólván magán próbálja ki.

— Két pozitív tény állapítható meg, — mondotta Meszlényi dr. az Aradi Közlöny munkatársának — 1. a Riegler-féle tej, teljesen csirameentes, absolute nem tartalmaz semmit-féle bacillust, vagy gombát, 2. ugyanazon tápláló anyagokat tartalmazza, mint a tehéntej: proteint (fehérjét), zsirt, cukrot és szervesetlen sókat. Az emberi szervezetre történő fiziológiai hatásáról az orvosoknak kell nyilatkoznok.

Ami már most az izét illeti, megállapítottam, hogy frissen készült állományban nagyon különös, lugos, szappanos izü, ez azonban néhány nap alatt eltűnik, úgy, hogy 3—4 nap után a tej teljesen élvezhető és ha steril raktározzák, a tej megmarad eredeti állapotában, nem alszik meg, az izé fokról-fokra javul. Lugossága ugyyszólván eltűnik és ezután, habár a természetes tej izétől eltérő izt nyer, de sok embertől, akivel meekösoltattam, azt hallok, hogy igen jól élvezhető folyadék. Készíthető belőle joghurt, kefir, aludtei és turó. Tejjel nem készíthető belőle. Vaját pedig azért nem készítenek belőle, mert hisz a tej maga is zsiradékból készül és nem lenne értelme annak, hogy a zsirt előbb bele dolgozza az ember, aztán meg kivonja belőle.

— Ami ezt a kérdést illeti, vajjon a mai tehiány pótlására bevezetessék a készítése, elsősorban pénz kérdése, amelyhez szólni nem az én feladatam. Másodsorban azonban tekintetben veendő az, hogy a tej előállításához szükséges alkatrészek beszerzése, buzasikér és zsir megfelelő mennyiségben állanak-e a rendelkezésre. Ha igen, akkor nincs baj, de ha nem, akkor a Riegler szabadalom birtokában is lehetnek tejmizériák.

Meszlényi dr. ezután megmutatta a Kolozsvárról magával hozott, öt nap előtt készült tejet. A színe egyáltalában nem árulja el, hogy az mechanikai uton készült folyadék. A megkóstolt tej édeskes volt, sőt az első korty úgy izlett, mint a cukrozott bivalytej.

— A tej édesége szabályozható, — mondotta Meszlényi dr. — sőt cukor betegségek részére szacharinnal készíthető. Az mindig attól függ, hogy kinek milyen a szájaíze. A tej felhasználható mindentéle sütemény készítésénél és egyáltalában ipari célokra épen úgy alkalmas mint a tehén tej. A tejből korlátlan mennyiség gyérthető és csak legyen elégséges anyag az előállításához.

Minden esetre nagyon szép lenne, ha Arad város uttörőként, megkezdés a mesterséges ételiszterek meghonosítását és épen a háboru idején adna példát arra, hogy az emberi tudomány miként diadalmaszkodik a természet mostohasága felett és elismerés illeti meg azokat, akik ilyen korszakalkotó újítás meghonosításával boldogítják embertársakat. Sainos azonban a legmagasabb röptű gondolatot is a pénz kormányozza és ha a város ereje nem győzi, vagy ha az adminisztráció retorikái közt tengődre a reform csak megkésztetten lenne hasznosítható, akkor kár a fáradságért, amelyet reá fordít a törvényhatóság.

A tej mizérián akar a közéletmezesi bizottság segíteni azzal is, hogy egy tejkerekedő üzletét óhajtja átvenni. Azonban ez olyan feltételekhez van kötve, a beadott ajánlat szerint, hogy erről tárgyalni sem lehet. Csak hogy egyet említsünk meg, az ajánlattevő az üzlettel együtt bérházát is átadja adni a városnak és a tejszállítási szerződések átruházását is külön meg akarja fizettetni. A hét folyamán közéletmezesi bizottság néhány tagja járt a tejtételepen és tapasztalataikról a holnap ülésén számolnak be.

Goltz pasa az ázsiai német offenzíva élén.

(Felmiliós hadsereg nagy India felé. — Harcok Egyiptomban.)

Lábirati túrósidás.

Genf, december 16.

A francia lapok jelentik, hogy a németek és törökök a mezopotámiai nagy offenzíva előkészületeit befejezték. Az Irak fronton küzdő sereg főparancsnoka Goltz pasa lesz.

Bern, december 16. A „Temps” szerint a legnagyobb veszedelem az angolokat most nem Egyiptomban, hanem Indiában tenyegeti, mivel oda Németország négyszázezer török és százezer tőnyi német sereget akar küldeni Von der Goltz tábornok fővezérlete alatt.

Arab csapatok harca az egyiptomi angolokkal.

Amsterdam. Kairói jelentés szerint Egyiptomban nagy a nyugtalan-ság. December 13-án a nyugati határon az arabok és angolok megütköztek. Taburetől huszonnégy mérföldnyire kétszáz ágyuval és gépfegyverekkel fellegyverzett arab megtámadta az angolokat.

A Dardanella expedíció sorsa.

Amsterdam. Ugy hírlik, hogy a Dardanella expedíció parancsnokságában változás fog beállani.

A legvéresebb csatátér.

Rotterdam, december 16. Shephard amerikai újságíró, aki Gallipoliban időzött, Szalonikiból tudósítást küldött a Daily Telegraphnak a dardanellai harcokról. A törökök, jelenti, tisztességes ellenfelek. Valamennyi angol tiszt elismeri azt. Egy ir kapitány azt mondotta, hogy a törökök úgy harcolnak, mint az ördögök, azonban mégis igen becsületesen járnak el. Sohasem utasítják vissza, hogy ha fegyverszünetet kérnek a halottak eltakarítására. A törökök ellen való küzdelem igen heves, azonban mégis civilizált háboru. Egy másik angol tiszt elmondta, hogy egy nap egyik baltériájukat tévedésből közvetlen egy tábori kórház mellett állították föl. A törökök erre fényjelekkel rögtön értesünkre adták, hogy ha az üteget el nem távolítjuk a kórház mellől, kénytelenek lesznek oda-irányozni ágyutűtüket. Természetes, hogy erre elhelyezték onnan az üteget. Egyszer egy angol törzsorvos megsebesült a combján és a török és brit futóárkok között feküdt. A törökök rögtön beleegyeztek abba, hogy elszállíthassuk a sebesültet. Egy más alkalommal egy lövedékük egyik ambuláns kórházköcsinkat érte, amire a törökök rögtön jelezték, hogy sajnálkoznak az eseten, ami tévedésből esett meg. A tisztek közül többen kijelentették, hogy a félsziget mégis a horzalmak helye. Egy keskeny földszarványra szorultak és félt, hogy a tengerbe vetik őket. Gallipoli a legvéresebb csatátér, aminőt a történelem csak ismerhet.

Harctéren levő katonáknak.

a legkedvesebb és legalkalmasabb ajándék egy hazulról érkező hírlap. Az „ARADI KOZLONY”-t a táborba minden a di katona olvassa.

Marghiloman memoranduma Románia akciójáról.

(A kamara felirati vitája. — Szociálista tiltakozás minden háboru ellen.)
— Távirati tudósítás. —

Bukarest, december 16.

Marghiloman legutóbbi kihallgatásáról a királynál, a Jassyban megjelenő hivatalos konzervatívparti „Opinia” a következőket írja:

Marghiloman memorandumot nyújtott át az uralkodónak, amelyben kifejti azon módot, amely szerint a konzervatívpartit lehetségesnek tartja az akcióba lépést.

A memorandum kijelenti, hogy a konzervatívpartit végrehajtó bizottsága is jóváhagyta az abban foglaltakat. A memorandum kifejti, hogy a semlegességet nem lehet tovább folytatni az országra való nagy veszély nélkül és azt a következtetést vonja le, hogy akcióba kell lépni a központi hatalmak mellett.

Bukarest. A bukaresti lapok a „Daily Telegraph” következő sorait reprodukálják:

A Romániából Londonba érkező hírek kellemetlenek az ententéra nézve.

Mialatt a négyesszövetség bukaresti hívei hallgatnak, a németbarátok mind bátrabbakká lesznek. A miniszterelnök tivére, Vintilla Bratianu kijelentette, hogy Románia mindaddig semleges marad, míg az egyik hadviselő fél a másikat le nem győzi. Románia akkor fel fogja ajánlani friss erőt a győztes csoportnak, hogy az biztosítsa győzelmét a leipott ellenfél fölött.

A román felirati vita.

Bukarest. Carp Péterhez kérdést intéztek arra nézve, vajon részt vesz-e a trónbeszédre adandó válaszfelirat vitájában?

Carp Péter ezt a választ adta:

— Előbb meghallgatom a pártok beszédeit, s azután válaszlok a kérdésre.

A Marghiloman-párt elhatározta, hogy a felirati vitában nem vesz részt, hanem nyilatkozatot fog tenni.

A szenátusban Marghiloman, a kamarában Arion C. terjesztik elő a nyilatkozatot.

Russzofil interpelláció a kamarában.

Bukarest. A bukaresti lapok jelentik:

A kamara ülésén Delavrancea Barbu interpellációt intéz a miniszterelnökhöz, a kormány külügyi politikája és a romániai német propaganda tárgyában.

A román szociálisták nagy tiltakozó gyűlése.

Bukarest, december 16. A romániai szociáldemokrata-párt vasárnap nagy tiltakozó népgyűlést tartott a Sidoli cirkuszban, a mely csaknem egészen megtelt a munkások ezreivel. Az elnöklő Frimu a következőket mondotta:

— Ha a kormány semmit sem akar tenni a szükség enyhítésére, a dolgozó munkásszálalnak magának kell a bajon segítenie.

Petruzescu kijelenti, hogy bár a parlamentet már tizenöt nap előtt össze hívták, az mindeddig semmit sem tett. Az időt céltalan beszédekkel töltötte el. A háborúról kijelentette a szónok, hogy abból csak a legyver és municiógyáraknak van hasznuk, míg az az emberek millióit a legsötétebb nyomorúságba dönti.

Balieneanu a belső viszonyokról beszélt, a melyek napról-napra nyomasztóbbakká válnak. A szükség-cikkekkel üzött spekuláció hallatlan magasra növelte mindennek az árát.

Arbore kisasszony előadja, hogy az élelmiszerüzérek a nép zsirján meggazdagodnak.

Calin dr. a világháboru mérlegét állítja föl. Szerinte a világháboru a győztes országot is küzelsodorja a tönkhöz.

Rakovszky dr. pártelnök kijelenti, hogy a munkásszálalnak tömörlőnie kell. Meg kell mutatni a kormánynak, hogy a jelenlegi állapotok tarthatatlanok.

A gyűlés után a munkások egyesületi helyiségükhöz vonultak, az utcákon mindenütt tiltakozóan tüntetve a háboru ellen.

A görög álláspont és Románia.

Bukarest. A Bukarestben megjelenő „La Roumaine” írja:

„Német körökben megerősítik azt a hírt, hogy a görög király kötelezettséget vállalt az angol-francia csapatok megtámadására. bármily következményekkel járjon is az Athénre és a tengeremléki görög városokra nézve. Erről a hírről azt tartják, hogy teljesen hiteles.”

Ugyancsak a „La Roumaine” írja a következőket:

„Ugyátszik, hogy a szalonikii expedíciót a szövetségesek azzal a feltétellel határozták el, hogy Görögország elezt fog tenni Szerbiával szemben feunálló kötelezettségének. Ezért küldték az első csapatokat.

Midőn később látták, hogy Konstantin király megakadályozza Görögország akcióba lépését, Londonban azon a véleményen voltak, hogy lemondanak a szalonikii harcra és nyomon Enois felé vonulnak, hogy elzárják az utat Törökország és Bulgária között. Franciaországban ellenezték a tervnek ily értelme megváltoztatását és pedig főleg azon indokból, hogy minden lehető meg kell tenni Szerbia érdekében.”

A román terményszállítás.

Bukarest. Bratianu miniszterelnök lakásán hétfőn este minisztertanács volt.

A minisztertanácsban újlag megvitatták az ötvenezer vagon termény eladásának a kérdését és azután folyó ügyeket intéztek el.

Bukarest. A bukaresti lapok jelentik:

Az ötvenezer vagon termény vásárlása céljából itt tartózkodó német-osztrák és magyar kiküldöttek tegnap kihallgatáson voltak Costinescu pénzügyminiszternél.

A pénzügyminiszter kijelentette, hogy a kiviteli díj fizetését illetőleg nincs más megoldás, mint, amit a törvény kíván, aranyban fizetni.

A kiküldöttek azt az ajánlatot tették, hogy csekkel fizetik a kiviteli díjat Berlinben.

Végleges választ néhány nap múlva adnak a kiküldöttek.

Zár alól kiszabadult hajók.

Bukarest. Calafatból jelentik: Az itteni kikötőben már három hét óta lefoglalva vesztegel a „Gyula” nevű magyar gőzös, két uszály és három elevátor. Ezeket az elevátorokat, a melyeket a németek Brailában béreltek, Cladovába kellett volna szállítani, ahol sok terménnyel megrakott görög uszályhajó áll. Ott akarták a szállítmányt osztrák és magyar uszályokra áthelyezni, hogy azokon folytassák útjukat Magyarország felé. Tegnap, bukaresti távirati parancsra, ugy az elevátorokat, mint magát a magyar gőzöt is szabadon bocsátották és azok zavartalanul folytathatták útjukat Cladova felé.

A román municióbeszerzés.

Bukarest, december 16. A király dekrétumot írt alá, amely a hadügyminiszteriumban a municióbeszerzés főigazgatóságának felállítását rendeli el. A municióosztálynak négy alosztálya lesz. Főigazgatónak Anghel Saligny tábornok-témérnököt nevezték ki. Az igazgatót két ezredes és két polgári mérnök segíti munkájában. A municióosztály a közmunkaügyi miniszterium épületében nyer elhelyezést.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Péntek: „Önagysága ruhája” újdonság először.

Szombat: „Önagysága ruhája” másodszor.

* A színház hírei. A Bukai vasárnap délután. Legközelebbi vasárnapon délután 3 és fél órakor mérsékelt helyvárakkal a Bukai mulattató operatt van műsoron, ugyanebben a szereposztásban mint legutóbb, főszereplők Horváth Mici, Járai B., Győző, Járai S., Barics M. „Önagysága ruhája”, pénteken van ennek a rendkívül érdekes énekes játéknak a premierje és bizonyos, hogy a Visszínházban nagy sikert aratott Knoblauch darab Aradon is a legnagyobb siker jegyében fog lezajlani, a szereplők kivétel nélkül teljesen elkészültek az újdonsággal és a gyorsan perdülő előadás biztosítani fogja az „Önagysága ruhájának” sorozatos előadásait. Előkészületen „Tündér Honat” gyermekbohózat, „Madonna rózsája és Bóthók uram szerencsése” újdonságok, „Herczeg kisasszony” operett repris.

* A halálballet — az Apollóban. (A nagy Nordisk-dráma bemutatása.) Lázás érdeklődéssel várja Arad mozibajáró publikuma az Apolló-színház pénteki premierjét. Az előjezések nagy számban történnek, ami szintén azt sejteti, hogy forró napja lesz pénteken az Apollónak. A Nordisk-filmgyár bemutatására kerülő szenzációs artistadramája, a Halálballet minden tekintetben felülmúlja az eddigi hasonló zsánerű filmeket. A artista produkciók, amelyek előfordulnak benne, egészen újak, olyanok, amilyent eddig a világnak egyetlen variété színpadán, vagy cirkusz-művészen sem produkáltak. A közönség, a mely régóta nem látott már artistadramát, bizonyára örömmel üdvözlí ezt a kedvelt műfajt. A Nordisk-filmgyárnak alig vette még film igénybe annyira a technikai apparátusát, technikai ötleteit, mint a Halálballet. Kétségetelen, hogy a Halálballetről még sokáig esodálattal fognak beszélni azok, akik megnézik, mint annak idején a Négy ördögről, a Nordisk-filmgyárnak erről az előbbi nagyszabású artistadramájáról. A már is megnyilatkozó érdeklődés arra intheti a közönséget, hogy a pénteki premier előadásaira idejekorán válassza meg a helyét. Az előadások nem folytatódások.

Gallwitz tüzérségétől féltik Szalonikit.

(Kitchener veszi át a balkáni fővezérséget. — Bosznia ellen irányuló haditer. — A visszavonulók veszteségei.)

— Távirati tudósítás. —

Berlin—Athén—Rotterdam, dec. 16.

Ugy hírlik, hogy Kitchener lord veszi át a Balkán-csapatok, különösen a görög területen folytatandó hadműveletek főparancsnokságát. Kitchener görögországi utazásának célja csupán a terep kiismerése volt.

Bosznia ellen tervez offenzívát az entente.

Bukarest, december 16. Az Agenzia Telegrafica Italiana, az itteni olasz távirati ügynökség, a következő szikratávirat útján kapott jelentést közvette a román lapoknak:

A római Tribuna az entente balkáni hadjáratával foglalkozik és azzal, hogy miként lehetne a balkáni hadjáratokat, újabb, kedvezőbb stádiumba vinni. A lap a következőket fejti ki:

— A montenegrói terep rendkívül alkalmas az entente hadműveleteinek céljaira. A montenegrói csapatok itt véres guerilla harcot folytatnak az ellenséggel szemben. Szükségük volna azonban modern tüzérségi megerősítésre és arra, hogy angol-francia csapatok szálljanak partra Antiváriban, Duleigheban, vagy San Giovanni di Meduában, hogy a montenegrói hadsereget megerősítsék és közös offenzívát vezessenek a bosznia-hercegovinai határ ellen. Ez volna az egyetlen észszerű módja a balkáni háború folytatásának. Ha ezek a támadások nyilván nem is járnának reális eredménnyel, elérik mégis azt, hogy új frontot képeznek és ezzel az ellenség haderejét jobban elosztják.

A román lapok, melyek közlik az olasz jelentést, meglehetősen bizalmatlanul fogadják a nagy tervet.

Gallwitz tüzérségének ellent nem állhat Szaloniki.

Gent. Clemenceau írja a lapjában: A négyesszövetség ahhoz, hogy Szalonikiben maradhasson, jó reményekben bízvekedik, de eszközei nincsenek hozzá. Sarraillnak nem marad ideje — még ha a görögök nem is akadályozzák ebben — Szaloniki megerősítésére. Gallwitz nem fogja telihagyni se az üldözést, se az ostromot borzalmas tüzérségével mindaddig, míg eredményt nem ér el.

Az expedíciós sereg súlyos veszteségei.

Milanó. A lapok jelentik Szalonikiből, hogy a szaloniki expedíciós sereg vesztesége harmincezer ember. A leg-súlyosabb veszteségeket a franciák szenvedték. Az angolok veszteségei kevésbé nagyok.

Bern, december 16. A „Corriere della Sera” a balkáni expedíció kudarcával foglalkozva, konstatálja, hogy a szövetséges seregek 130 kilométeres fronton harcolnak és a megerősítések igen lassan jönnek, úgy, hogy legfeljebb 8000 katona száll csak naponta Szalonikiban partra. Sarraill tábornok parancsára

vonulnak most a franciák visszafelé és a párisi haditanács dönt majd a következő haditervekről. Az angoloknak állásaikat Doiranól nyugatra, Ghevghelitől északnyugatra és Gracetól délnyugatra mindenáron meg kell tartaniuk, mert ezek a szövetségesek legfontosabb stratégiai vonalai és ha ezeket feladják, elvágják az angol-francia seregek összeköttetését.

Szaloniki, december 16. (Reuter.)

Az angol-francia haderő visszavonulása immár, a parancsnok rendelkezéseinek megfelelően, véget ért. A görög csapatok visszavonulása a Szaloniki és Doiran közti területről, valamint Szalonikiből magából ma kezdődik meg. A Szalonikiban állomásozó görög csapatok legnagyobb része Szorovics irányából Kosziani felé vonul vissza. Majdnem egész Kelet-Makedóniát a szövetségesek szabad rendelkezésének engedték át.

Bolgárok nem üldözik az ellenséget görög földön.

Milano. Maxrini a Secolo tudósítója jelenti Szalonikiből: Sarraill tábornok és Pallis ezredes, a görög vezérkar kiküldöttje között a meg egyezés még nem teljes, bár az előt megállapodás is kielégítő. Görögország nem járult hozzá ahhoz a kívánsághoz, hogy Szaloniki erődtítményeit a szövetségeseknek engedje át. Szalonikiban magában egyelőre egy görög hadosztály marad. Ha a németek és a bolgárok átlépik a görög határt, akkor a görög fenhatóság jeléül egy görög zászlóalj marad Szalonikiban. 12-én reggel a görög csapatok kiűrték Topsisint, melyet azután az angolok szállottak meg. Egy volt görög miniszter kijelentette, hogy a szövetségeseket görög területen csak a német, magyar és osztrák csapatok fogják üldözni. Az athéni bolgár követ, Paszarov, hír szerint megerősítette ezt.

Kevés embere van az ententenak a Balkánon.

Páris. A lapok jelentése szerint már elmult ugyan a veszedelem, hogy a szövetséges csapatokat Monasztiron és Vodenán át elvágják Szalonikitól, de ahhoz, hogy a szövetségesek újabb offenzívát kezdhessenek, legalább hatszázezer emberre lenne szükség. Ami a szerb segítséget illeti, legfeljebb száz ezer emberre lehet számítani, de ennek a reorganizációja is legalább öt hónapig tart.

Olasz páncélosok a görög tengeren.

Athén. Görög vizeken két olasz csatahajó cirkál. Görögországban emiatt is nagy elkeseredettség uralkodik.

Szalonikiben kellemetlenek a központi hatalmak diplomatái.

Konstantinápoly, december 16. A Szalonikival néhány nappal ezelőtt még fennállott vasúti- és táviró összeköttetés Ghevgheli és Doiran megszállása óta szünetel. A legutóbbi

jelentések szerint Franciaország és Anglia a szaloniki német és osztrák-magyar konzulátus eltávolítását követelte. A görög katonai kormányzó a görög szuverenitásra hivatkozván, a leghatározottabban visszautasította ezt a kívánságot és elismerésre méltó módon gondoskodott a konzulátusok védelméről. Nem lehetetlen azonban, hogy az entente abban a pillanatban, amikor összes erőt Szaloniki körül tömörülnek, erőszakkal fog nyulni. A Szalonikibe érkező szerb menekülteket francia tisztok új csoportokba szervezik.

A rekvirált autobuszok sorsa.

Újabb becslés használati idő alapján.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 16.

Körülbelül egy esztendője, hogy a város a katonai kincstár által rekvirált autobuszok árának felében kétszázötvenezer koronát vár. A gépkocsik ugyan már a háború első felében hadbavonultak és azóta talán valamelyik harctér sártengerének a fenekén nyugszanak, vagy pedig még most is hordják a muniódt és a kenyeret, de az tény, hogy a város eddig ezerszeres sürgetés ellenére sem kapott egyetlen fillért sem. Azzal vigasztalódhatik azonban a törvényhatóság, hogy nemesak az 5 pénzt tartja vissza az állam kasszája, hanem a magánosok sem jártak jobban. A magán-autókért kiutalt pénzt sem hozza a posta. Mert értesítés, azt esekklap is van, csak pénz nincs, azt ha minden úgy megy, ahogy a katonai kincstár akarja, akkor csak — három év múlva lesz.

A város autobuszait és a magánautókat a mozgósítás alkalmával Temesvárott sorolták és az alkalommal egy vegyes bizottság, amelynek a temesvári főkapitány volt a polgári elnöke, becsülte meg a gépkocsikat és állapította meg az árakat. A becsülés alapján a katonai parancsnokság kiállította az értesítéseket, amelyekkel tudatta a tulajdonosokkal, hogy mekkora összeget állapítottak meg részére. A becsülési jegyzőkönyvek felkerültek a hadügy-minisztériumba, ahonnan hosszú időre azzal küldötték vissza, hogy nem hagyják azokat jóvá, mert a temesvári bizottság valamennyi gépkocsit értéken felül becsülte. Elrendelte, hogy a becszési számlák bekérendők és ezek alapján újabb megállapítás történjék. Ez még nem lett volna baj, de kimondotta azt is, hogy tekintettel a gépkocsik három éves élettartamára, azt az időt, amely alatt a kocsi tulajdonosánál volt, azt nem fizeti, hanem az lovonandó és a legtöbb autótulajdonos csak 38 százalékat kapja meg a számla összegének. A város eme számítás szerint, ha minden jól megy, még rá is fizethet kétszázötven ezer koronát a kocsikra, mert az autobuszok élettartama hat esztendő. Erről a hadügyminisztériumban megelégedtek.

A kincstár annyit megenged, hogy egy újabb becslő bizottság alá vigye az a panaszt, aki a minisztérium döntésével nincs megelégedve és az autó tulajdonosnak is joga van oda szakértőt beneveznie. Azonban ezzel szemben a katonai hatóság kiállításba helyezi, hogy a kocsik árát, a törvényben biztosított három esztendőig visszatartja.

H I R E K. LEGÜJABB.

Erkezett éjjel 2 órakor.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Az osztrák-magyar szakaszok a flitschi medencében támadást intéztek a Ravnitzától nyugatra lévő olasz hadállás ellen. Az olaszok ötven halottat és sok sebesültet veszítettek. Kilencet közülük elfogtunk. Szakaszaink egy emberről veszteség nélkül tértek vissza állásaikba.

Zürich. A Zürcher Post írja: A világháború megeredt a betelezésre. Az entente Németországot és Ausztria-Magyarországot nem gyűrhetné le. Törökország visszaverte a Gallipoli és Mezopotámia ellen intézett támadásokat és megtámadja Egyiptomot. Szerbia sorsa meg van pecsételve, Franciaország pedig kimerült a védekezésben. Anglia léteidejét látja veszélyeztetve. Az olasz, valamint az orosz hadaknak erős védőseregek állanak ellent. Ilyen körülmények között a jozanul gondolkodók előtt ott kell, hogy álljon a kérdés, hogy érdemes-e még ezek után megvárni a további katonai események fejlődését. Végeredményében Anglián és Németországon függ a béke kérdésének elintézése, mert ők vannak elsősorban ama helyzetben, hogy a fejlődés processzusát befejezettnek tekintve levonják a következtetéseket.

Kopenhága. Az orosz dumát január huszonnyolcadikára egybehívták. Finnországból érkező hírek megerősítik a pétervári lázongásokat. A finn országgyűlést a tavaszra hívják egybe. A finnországi csapatösszevonások a hivatalos cáfolat ellenére is tovább tartanak. Az utóbbi napokban igen sok polgári személyt letartóztattak és deportáltak. A posta és táviróforgalom Svédországgal még mindig szünetel.

Berlin. A Lokalanzeiger jelenti Rotterdamból: A Times párisi tudósítója közli, hogy Briand már a múlt évben indítványozta, hogy küldjenek segélycsapatokat Szerbiába. Lloyd George a tervet támogatta. Ebben az időben azonban Szerbiában epidémiák uralkodtak, úgy, hogy a francia csapatok a legnagyobb veszélynek lettek volna kitéve. Most októberben elhatározták, hogy a franciák 80.000, az angolok 90.000 embert küldenek, de az angolok elkéstek. Ezzel szemben a Times megállapítja, hogy az első francia és első angol hadosztályok egyszerre érkeztek Szalonikiba. A franciák azután ragaszkodtak ahhoz, hogy többi csapatuk előbb menjenek a Balkánra, dacára annak, hogy az angol csapatok készen állottak az elszállításra.

Genf. A Sarreli tábornok és Pallis görög vezérkari ezredes között kötött megállapodás szövege a következő:

1. A görög csapatok egyelőre távoznak, hogy a német-bolgár csapatok felvonulását ne akadályozzák meg.

2. A szövetségesek felhatalmaztatnak arra, hogy Szalonikiben maradhassanak, magukat megerősíthessék. A görög csapatok Szalonikiben egy hadosztályra redukálódnak.

3. Görögország leszállítja azokat a csapatkontingenseket, amelyek a szaloniki-i öböl bejáratánál lévő erődítményeket és ütegeket tartják megszállva.

Hadiözvegyek és árvák

aradi foglalkoztatása.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 16.

Harkányi János báró kereskedelemügyi miniszter tegnap a Házban a képviselők nagy többségnyilvánítása mellett jelentette be, hogy a hadiözvegyek megélhetését úgy kívánja megkönnyíteni, hogy azokat a budapesti katonai ruhafabrikában alkalmazza, ahol könnyű munkával szép keresétre tesznek szert.

Csak kevesek előtt ismeretes, hogy még mielőtt a miniszter ezt nyilvánosságra hozta volna, Aradon már hasonló keresetben volt része néhány hadiözvegynak. Mint ismeretes, a hadügyminisztérium a katonai ruhafabrikákat csak nagyobb tételekben adja ki. Aradon Radó Gyula és társa cég cím alatt társult a szabó nagyiparosok egy része a cég a kereskedelmi minisztériumtól 65.000 darab katonai köpenyre és zubbonyra kapott megrendelést. Az elmúlt hetekben rendezték be műhelyüket a Weitzer János utcában, amellyel azonban a munka nagyobb részét ki is adja kisiparosoknak.

A műhelyben már eddig is több hadiözvegyet foglalkoztattak. A kereskedelmi miniszter kijelentésén felhívulva azonban Radó Gyula, a cég vezetője elhatározta, hogy ezentúl még nagyobb számban fog hadiözvegyeket foglalkoztatni s felhívja azokat, akik a munkához értenek, hogy a cégnél jelentkezzenek. Nagyobb jelentőségű azonban, hogy elhatározták a cég tagjai, hogy az olyan hadiözvegyeket és hadiárvaikat, akik a munkához nem értenek; saját költségükön, díjtalanul kitanítják s azután rögtön alkalmazzák, úgy, hogy könnyű szerrel napi 6-7 koronát kereshetnek meg. A hadiözvegyeknek, továbbá azoknak az aradi női és férfi szabóknak, akik munkát óhajtanak kapni, a Deák Ferenc utca 40 szám alatti katonai szabóműhelyben kell jelentkezniük.

— A honvédelmi minisztérium a kereskedők és iparosok katonai szabadságolásáról. Jelentették a napokban, hogy az aradi kereskedelmi és iparkamara táviratilag fordult a kereskedelmi és honvédelmi miniszterhez s kérte a december 15. bevonulási parancsnak a kereskedőkre, iparosokra vonatkozó fölfüggesztését. A kereskedelmi miniszter most válaszolt a táviratra. A kamarához intézett válaszában többek között ezeket mondja: „Azon kérelemnek, hogy a kereskedők, kereskedelmi alkalmazottak és iparosok bevonulása elhalasztásuk, a honvédelmi miniszter ur legnagyobb sajnálatára, fontos haddszati érdekek szempontjából nem tehet eleget. Azon kérelemnek azonban, hogy a már tényleges szolgálatban állók a karácsonyi ünnepeket megelőzőleg szabadságoltassanak, méltányos voltát átérzve, a honvédelmi miniszter ur a cs. és kir. hadügyminiszter ural értekezésbe lépett oly esetről, hogy a szóbanforgó és a harctérrel távol lévő oroszgrészekben katonai szolgálatot teljesítő kereskedők, iparosok, de csak a mennyiben ezt a létszámviszonyok megengedik, a karácsonyi ünnepeket megelőzőleg szabadságot nyerjenek és így a jelenlegi viszonyokhoz képest magánérdekeik lehetőleg megóvassanak.” Ha esakutva kiadnak ilyen rendeletet, azt a lapok útján közölni fogja a kamara. Erre a rendeletre annál is inkább szükség volna, mert a csapatparancsnokságok eddig minden olyan kérelmet elutasítottak, amelyben a kereskedők és iparosok számára néhány hetes szabadságot kértek a karácsonyi forgalom lebonyolítása céljából. Az igazság pedig azt

kívánna, hogy ne csak a mezőgazdasági egyéneket, hanem a kereskedőket, iparosokat is részesítsék rövid szabadságban a forgalom zavartalan lebonyolítása céljából.

— Híradás orosz fogságból. Oboján oroszországi községből írt haza levelet Aradra ismerőseinek Walthier Ede Pítvaros csanád-megyei községbeli lakos, aki hadifogságba került. Őt és társait a Nisnij Nowgorod kormányzóságbeli Arsamas községbe szállították. A levelet aláírták a következők, akik szintén orosz fogságban vannak Walthierrel együtt: Schadt Ernő dr. hadnagy (Budapest IX. Fővám tér 10. I. 5.), Magos Ferenc (Budapest II. Tudor-utca 15.), Szakmáry Lajos (Budapest VIII. Práter-utca 68.), Fölsinger Gyula (Budapest II. Mező-utca 17.), Wahl Dani (Budapest VII. Kazinczy-utca 12.), Deichmann Heinrich (Hamburg Rönnhai-strasse 30.), Steiner József (Schwechat Sendnergasse 5.), Mauer Adolf (Fogarás), Szabó Endre (Felsőszecse Barsmogyoró), Alsószecse), Tschapele Eugen (Wien XVI. Hasnerstrasse 97. II. 16.), Kant Guido (Würtenthal Schles.), Schwester János dr. (Zombor kir. íráskiróság), Szász Imre (Budapest, VII. Szentkirályi-utca 6. I. 14.), Rajcsich József (Zombor, pénzügyigazgatóság), Kiss Ödön (Dés, Szolnok-Doboka-megye), Hersch Sándor (Budapest VIII. József körút 51. II. 10.), Almásy Antal (Jászberény), Csermák István (Szolnok), Dörger Ignác (Komáromszemere), Nemcs Oszkár (Cservénka Bács-megye), Nagy Dezső (Czellődmők Vasmeze), Boros Gyula (Budapest Ferenc körút 17.), Tar Ede (Budapest), Subán István (Debrecen Arpad-tér 43. sz.)

— Maximált karácsonyi ünnep. Soha se gondoltam volna — sóhajtott a még itthon lévő, ötszörösen unteuglich családapa, — hogy ilyen karácsonyt érak meg, amint az ide! Hallottam már arról, hogy ez az ünnep a szeretet jegyében folyik le, tudomásul veszem arról, hogy a drágaság jegyében (hogy ne mondjam: a drágaság bankjegyének) is köze van a karácsonyhoz. Azt a szép szót, hogy háborús karácsony, már tavaly elköptettük. Idén azonban egészen új ünnep vár ráunk: a maximált karácsony. A szeretet ünnepe ugyanis minden oldalról körül vagyunk maximálva. A karácsonyi kalács maximális áru listából készül maximált áron sem kapható tojással; ha nőm öngyűlölet diót vagy mákot akar a kalácsba, ezt is maximális áron veheti csak úgy, mint a vaját, mint a telet, a telet. Nincs olyan ünnepi pacsenye, amelyet maximális ár nélkül lehetne beszerezni és ha karácsonyi ajándék után néz az ember, akkor is lépten-nyomon találkozik ezzel az új és népszerűtlen fogalommal. Fiam — fogom mondani karácsony este a nyolc éves lezidebb bölcsek — oly tisztellel nézz az új cipőre, amely a karácsonyi alatt van, hogy azt idén nem a Jézuskától kaptad, hanem a Maximális Arató, a bór maximális árártól. És — mondhatnám tovább — a karácsonyi cukrai is szoros viszonyban állnak a maximálással, sőt — ha Budapest példája elér Aradra — magát a fenyőfát is maximális áron kapjuk. Egyszóval maximális karácsonyt ülünk az idén.

— Kitüntetés. A király Graf Sándor cs. és kir. katonaszerkezeti művezetőnek az ellenség előtt tanúsított jeles szolgálataért a koronás arany érdemkeresztet a vitézségi érdemszalagon adományozta. A nevezett katona műszaki hivatalnok több éveken át az aradi cs. és kir. katonaszerkezeti irodának vezetője volt.

— A karácsonyi vásárvasárnapján nincs munkaszünet. A kereskedelmi és iparkamara ezúton közli, hogy tekintettel a karácsonyi e ötti nagy üzleti forgalomra, a kereskedelmi miniszter megengedte, hogy a karácsonyt megelőző vasárnapon, vagyis december 19-én az összes üzletek délután hat óráig egytva tartanak.

— Egyiptomi cigaretta hercegovinai dohányból. A német gyárak azzal próbálkoznak, hogy az egyiptomi cigarettákat megfelelő minőségű gyártmányok készítésével teljesen kiszorítsák, annál is inkább, mert most a keleti dohánytermeléshez közvetlenül is hozzá juthatnak. Ez a kérdés nálunk is aktuálissá válhat, mintán a legjobb egyiptomi cigaretták a hercegovinai dohányból készültek, a melynek exportja a háború alatt teljesen szünetel. A helyzet most az, hogy az egész hercegovinai dohánytermelést a belső földön dolgozzák föl olcsóbb cigarettának, holott luxus-cigarettákat is lehetne belőle gyártani és az egyiptomi fajtákat pompásan lehetne pótolni velük. Illetékes körök mindenesetre foglalkozhatnak ezzel a tervvel, annál is inkább, mert a dohányzóközönség igen szívesen fogadná ezt az újítást.

— Zománc-edények maximális ára. Graén Nándor főkapitány közölte, hogy miniszteri rendelettel az összes forgalomban lévő, vaskereskedésekben, bádógosoknál kapható zománcozott, ónozott és csiszolt vaslemez edények, öntöttvas edények és mosóüstök maximális árai megállapítottak. A hivatalos jegyzéket minden kereskedő, árusító helyiségében kéznél tartani és azt a vevőknek megtekintés végett rendelkezésükre bocsátani köteles. Felhívja emélfogva a város közönségét, hogy vásárlási alkalmával a hivatalos árjegyzőket — az árak ellenőrzése végett saját érdekében a kereskedőtől mindenkor követelje. Az a kereskedő, aki a maximális árnál drágábban árusít, az 1914. L. t.-c. 17. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fog büntettetni.

— Különös incidens a londoni Alhambrában. Párisból jelentik: A „Matin” írja: A londoni Alhambra-színházban a király és a királyné védnöksége alatt rendezett „orosz nap” a terem zsúfolásig megtelt igen válogatott közönséggel. Az udvari páholyban megjelentek Alexandra királyné, Viktória, Maud és Fife hercegnők, Michajlovics Mihály nagyherceg. Mielőtt a függöny felgördült volna, megjelent a lámpák előtt egy színész és közölte a közönséggel, hogy a műsorra tűzött darabot, Everehoff „A lelkek színháza” című színdarabját, betiltották. Hogy miért, senki sem tudja.

— Halálozás. Halmos Józsefné született Lovasbarányi Matild 42 éves korában Aradon elhunyt. Temetése december hó 17-én délelőtt fél tízenegy órakor lesz a Beresényi Miklós-utca 16. számú házból. Halálát férje, gyermekei és nagy rokonság gyászolja.

— Ki fog rekvirálni? Budapestről jelentik: Hosszu idő óta bizonytalan volt, hogy tulajdonképpen ki fogja végezni a rekvirálást. A kormány eredetileg a Haditermék Rt.-t tisztviselőivel akarta a rekvirálást lebonyolítani, majd a H. T. bizományosai jöttek kombinációba, végül azonban mindkét tervet elvetették. Ez idő szerint úgy áll a helyzet, hogy a jegyzők és a szolgabírák fognak rekvirálni, mintán ez a megoldás bizonyult a legcélszerűbbnek.

— Ezennel felhívom a közönség figyelmét áruházamra. Sikerült egy híres németországi (berlini) gyáros bórúru készletét — u. m. női készitaskák és pénzerszények — jutányos árral megvenni s azokat most, míg a készlet tart, olcsón elárusítom. Mindenki meggyőződhet róla áruházamban. Fischer Áruház a Szabadság-téren. 227

— Underwood-gépiró és gyorsíró iskolája Zitter és Hollos írógépvállalatánál Aradon, főpostával szemben. 4697

— A vutki. A belügyminiszter — tudvalevőleg — körendeletileg rendelte el, hogy a hadi foglvyok részére alkoholos italokat kiszolgáltatni nem szabad. A tilalom ellen vétőket szigorúan megbüntetik. Olvasta ezt a rendeletet egy aradmegyei jómodu parasztagazda, akinél több orosz fogoly dolgozik és miközben elgondolkozott, hogy mit fog ő most csinálni a sok orosz munkással, ha nem lesz meg az éltető elemük: a pálinka, a következő, böles megoldást sűtötte ki: Ital nélkül ezzel a népséggel nem lehet boldogulni. Eredő tiam — szólította elő Jóska fiát — hozz 5 liter pálinkát, ha azt kérdi a keresmáros azt kérdezte tőlem, hogy a egy liter kell nekem, félliter a kocsinak, félliter a csordásnak, félliter a kanásznak, félliter a juhásznak, félliter a szigornak, félliter a szomszédnak, félliter a családtagoknak. A zve-rek elmegy visszajön, de pálinkát nem hoz. Dühbe gurul az öreg: „Áztán miért nem adtak?”

— Kend öt liter pálinkát hozatott, de csak négy és fél literre sorolta föl, hogy kinek viszem. A keresmáros azt kérdezte tőlem, hogy a mi az öt literig hiányzik — a fél litert kinek viszem? Hát azt feleltem, hogy az oroszoknak...

— Megkezdődött a karácsonyi ajándékok olcsó kiadásítása, u. m.: üveg, porcellán, diszidmáru, petroleum és villanycsillárak, prima evfesszközök; nagy választék elsőrendű china-ezüst, márvány, bronce és réztárgyakból. Képek-keretezés és üvegezés legolcsóbban lesz elkészítve. Fischer Mór, Andrassy-tér 25., Neuman palota. Telefon 568. 4861

— Az ipartestületi tartalékkórház szeretetadomány gyűjtése. Az ipartestületi tartalékkórház vezetősége azsonna-alapjából begyűjt és megtakarított pénzből az orosz harctéren küzdő katonáink részére szeretetadományok küldését határozta el. A vezetőség a rendelkezésére álló elég tekintélyes összegből eddig 100 csomagra való ajándékot, még pedig cigarettát, szivart, öngyújtót, szappant, fogkefét, levélpapírt, ceruzát, tűkröt, gyertyát, lábmegfűtőt és sok édességet vásárolt, továbbá süteményt, diót és mákos palitkót készített és csinosan becsomagolva fogja utra bocsátani. Az 50 kiló súlyú láda a többi ajándékokkal együtt karácsonyra fog derék hőseinkhez jutni, kik bizonyára hálással fognak gondolni a kórház kitarló és jólelkű adakozóira. A szeretetadományokhoz újabbban a következő adományok érkeztek. Schwarz Adolf 10 korona, Schwarz Hermanné 10 korona, Hoffmann Lászlóné 4 korona, Blayer Arminné 2 korona, Dóczy Rebeka 400 drb. cigarettát, Cukor Áruka 200 cigaretta, Bársony Andor, Kell Manó, Pick Ernő és Társa cég dobozokat, Pichler Sándor papír serviettet, Városi kertészet fenyőágakat, özv. Csillag Lajosné 1000 drb. cigarettát. Az adományokat hálással köszöni a kórház vezetősége.

— Megnyitott a nagy karácsonyi tárlat Fischer Nagváruházaiban, Szabadság-tér. Orizási választék ajándék és játéktárgyakban. Szörme hirta lovak és játékbabák rendkívül nagy választékban. 227

— Náthán. (Schildkraut-film az Urániában.) A berlini művész nagyságok egyik legérdekesebb alakja a magas korú megafólo örökifjú Schildkraut tegnap ismét ragyogott a művészeti tét. Rafinált gondolkodása és járása semitákat senki nálánál jobban nem tud megrajzolni. Bizonyos fejedelmi humor járja keresztül mindenkor alakításait és épen ez veszi el az élet az alakoknak, ha azok nem volnának a legrokonszenvesebbek is. Az életkép, melynek során csodáltuk a Schildkraut nagy művészetét maga is rokonszenves és kedves: benne egy örökké élő típus, a faluról a városba törekvő megzavdagodott zsidók mintaképét rajzolta meg a maga nagy művészetével. — A motorkirály, mely a brémai hajógyárban készült technikai szenzáció, mely a berlini és budapesti összes színházakban heteken át volt műsoron legközelebb az Urániában. 5

— Gyermekekocskák, gyermek székek csakis Fischer Nagváruházaiban 10 koronától 150 koronáig. 227

— Legszebb imakönyvek, legolcsóbban Krausz Paulinnál. Színház-épület. 241

A Kelet asszonya.

(A többnejűség előnye török feltogás szerint. — Volt török vezérkari tiszt könyve.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 16.

Franz Karl Endres, bajor tiszt, aki több mint három esztendeig teljesített szolgálatot a török hadsereg vezérkarában, most érdekes kötetben bocsátotta a karácsonyi német könyvpiacra törökországi emlékeit. Endres, az első török hadsereg vezérkari főnöke, aki most betegesen fekszik otthon Bajorországban, — rendkívül éles megfigyelő. A Kelet asszonyairól így ír:

— Az asszony hatása a férfire, keleten sokkal nagyobb és tartósabb, mint azok hínék. akik a hárem asóra valami esodaiástéket gondolnak, ahol az asszony a férfi akaratát küli eszközre és szabad kereskedelmi áru.

Akik a török nők életét így nézik, azok néhány évszázaddal hátramaradtak. Akkor állott így a dolog, amikor a háromnak legnagyobb része a diadalmas hódító-haditáratok zaskmányaiból tellett ki. Ma az egész hárem-élet, épen úgy, mint nálunk a családalapítás, pénzkérdéssé lett. Ahol nincs pénz, ott hárem sincz.

A Korán azt mondta, hogy az igazhívő, a kinek elég pénze van, hogy gyermekeiről gondoskodjék, legfeljebb négy nőt vehet magához. Ha nincs elég pénze, akkor elégedjék meg három vagy két nővel, akár csak egy-vel is, vagy épen rabnőkkel. Ebben a rendelkezésben kétségkívül szociális megértés van. Lássuk most, hogy milyen előnyöket biztosít a törököknek a poligámia és hogy milyen mértékben természetes és jogosult.

Mindenekelőtt sokkal nagyobb bizonyosságra van aziránt, hogy gyermekei lesznek. A meddőség veszélyei négy asszonynál mindenesetre sokkal kisebbek, mint egynél. Tehát biztosítva van a család fennállása és a népesség növekedése. Ennek a szociális előnynek mindenesetre meg van az a hátránya, hogy egy nagy hárem a leggazdagabb embert is tönkre tehet, amint hogy már gyakran tönkre is tett. De ha azt vesszük, hogy Nyugateurópában mennyi ember ment tönkre a nők miatt, akkor a kelet és a nyugat kiegyenlítik egymást.

A török ember azt hiszi — és nem egészen alaptalanul — hogy a poligámiával morális előnyöket is elér. Mindenekelőtt azt hiszi, hogy a monogámia egyhanguságát és rossz szokásait a többnejűséggel ellensúlyozza. A férfi közeledése asszonyához sokkal lovaciasabb lesz és az asszony közeledése urához, az állandó konkurrencia folytán sokkal figyelmezebb és előzékenyebb. Végül, ami szintén fontos, de főképen az ifjú házassoknál fontos, — azzal a változatossággal, amiben a férfinek része van és azzal, hogy sokkal kevesebb nő marad pártában, a prostitúció arányát jelentékenyen csökkenti a többnejűség, míg másrészt kiküszöböli a férjes asszonyok kielégítési szükségét, amely minálunk annyi bolond dolognak az okozója. Törökországban sokkal kevesebb aggszűz és sokkal kevesebb hűtlen asszony van, mint nálunk.

A többnejűségről, mint erkölcselen dolgozról beszélni ostobaság. Orizkedniük kell attól, hogy a magunk moráliját erkölcsnek nevezzük. Ezzel nevetségessé tennők magunkat, mert a mi elméleti erkölcsünk vajmi kevésbé egyezik a gyakorlati erkölcsünkkel és mert az erkölcs voltaképen valami szokásjog-téle. Ha más emberek, más az erkölcsük, abból még nem következik, hogy erkölcselenek. Ha az államnak gyermekeire van szüksége, akkor ez a többnejűség állampolitikai, szükséges és egyben erkölcsös tétel.

Az anya tekintélye Törökországban épen olyan nagy, mint nálunk és az anya hatása, még felnőtt gyermekeire is, sokszor még nagyobb. A török nő helyzete csaknem annyira

védte, mint az a erkölcs. Asszonyok! szemben való neveltség a keleten ismeretlen fogalom.

Hogy a családi élet a töhneifélegben megegyezzen, az mese. Ez egyetlen nehézség akkor merül fel, ha az asszony egyénileg erősen differenciálódott ember, aki férjének szellemi életét egyoldalúan akarja megmozdítani és abból az okból a testi közeledést is csak magának akarja biztosítani. Ezért avakori manapság, hogy a modern asszony a házasság előtt kikéri, hogy férje még asszonyt nem vehet el tőle és a férfi ehhez nagyon óvatosan beleegyez. Ez egyébként anyagi okokból is nagyon avakori.

A török nő helyzete egyébként az utóbbi években erősen megváltozott. Pályát nyitnak meg előttük, tanulhatnak és résztvehetnek az életben. Tanítónőképzők nyitnak meg, amelyek az egyre szaporodó népiszólók számára képezik ki a tanítónőket. Ma már sok nő van, aki főtől nélkül járkal, nyilvánosan szerepel, részt vesz az ország szellemi életében és bizonyos fokú egyenjogúságot küzd. A felsőbb körök asszonyainak ez a mozgalmi természetesen a régebbi asszonyainak sorára is hatással van, noha Törökországban a különböző néposztályok között munkája sokkal kevésbé szokásos, mint bárhol más európai államban.

Felelős szerkesztő:
Rudnyánszky Endre.

NYILTER.

Alóflottak fájdalomtól és megrögt szívvel tudatják, hogy az imádott hitves és jó anya, az áldott jó testvér és hú rokon

Halmos Józsefné

szül. Lovasberényi Matild

f. hó 13 én délután, életének 42-ik és boldog házasságának 5-ik évében rövid szenvedés után job létre szenderült.

A drága halott holt tetemét f. hó 17-én pénteken d. e. 1/11 órakor fogjuk a gyászházba (Bercsényi Miklós-utca 16) örök nyughelyére kísélni.

Aldás és béke drága poraira!

Arad, 1915. évi december hó 16-án.

Halmos József, mint férj. Rónai Lajos, Halmos Julianna, mint gyermekek. 4984

Arad és környéke mélyen tisztelt uri hölgy-közönségének szíves tudomására hozom,

hogy a világhírű Hirsch-féle szabásati akadémián a tanfolyamot Berlinben elvégeztem és ma napról kezdve az általam előállított ruhák, costümek, köppenyei, stb. csak elszájtított, már igen sok kiállításal megjutalmazott módszer szerint fognak elkészülni.

Azon mélyen tisztelt hölgyeim, akik ezen módszer szerint óhajtják kostümeiket. köppenyeiket elkészíttetni, mély tisztelettel kérem, szíveskedjenek becses látogatásaikkal és megrendeléseikkel megtisztelni, amennyiben én úgy a kifogástalan szabást, mint a legjobb kiállítást előre is biztosítom. — Szíves rendeléseiket kérve, vagyok illő tisztelettel

HIRSCHLER CAROLA,
Vörösmarthy-utca 1.

* Az ezen rovat alatt közzétett nem vállalunk felelősséget.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Péntek, 1915. évi december 17-én:

A. P. r. i. e. t.

Itt először:

Öngyásza ruhája.

Érdekes játék.

Kezdete este 4,3 órakor.

APOLLO SZÍNHÁZ.

1915. december 17., 18. és 19-én
pénteken, szombaton és vasárnap

A Nordisk Films. Comp
szenzációs ujdonsága:

A halálbalett

szenzációs artista dráma 3 felvonásban.

Nagy látványosság!

Az előadások hétköznapiokon 5. 7 és 9 órakor
kezdődnek. Vasárnap pénztárnyitás 1/2,3 órakor,
előadások 3, 1/5, 6, 1/8 és 9 órakor
kezdődnek és nem folytatólagosak.

4811

Könyv-, papir-
és zenemű-
kereskedés

Décsi Géza

Arad, Fényes-
Hunyady palota
Telefon sz. 902

Mesekönyvekben olcsó karácsonyi vásári

Karácsonyra!	Mesekönyvek!
Benedek, Kis-könyvtár (60f. helyett) Most!	40 fill.
Filléres-könyvtár	K 1—
Legszébb Grimm-mesék	K 1—
Ezeregyéj meséi	K 1—
Gulliver utazásai	K 1—
Krudy, Ifjúság, kötet (K 4—)	K 2—
Ugyanaz	K 2—
Szilky, Testvérek	K 2—
Ugyanaz	K 1-50
Kincs, Magyar ég alatt (K 4—)	K 2—
Ugyanaz	K 1-50
Solymosy, Utazások (K 4—)	K 2—
Ugyanaz	K 1-50
Tarcsay, Szt. Margit (K 4—)	K 2—
Ugyanaz	K 1-50

Keménylapu képeskönyvek!	
Apró-cseprő képek	40 fill.
Mindenféle verses képek	40 fill.
Az én kis képeskönyvem	50 fill.
Apró képek, mégis szépek	50 fill.
Manica képeskönyve	60 fill.
Mutatnak a gyerekek	60 fill.
Csilingiláz képeskönyv.	80 fill.
Sok-sok apró szép dolog	80 fill.
Kis cirkusz (10 lapos)	K 1—
Kis pajtásom (2 oldalas)	K 1—
Kicsinyek világa	K 1—
Séta az állatkertben	K 1-50
Kis katonák képeskönyve	K 1-50
Tündérmesék képeskönyve	K 1-50
Mackók mulatnak	K 1-50
Vidéki rendelést pontosan elintézek.	

Olcsó karácsonyi vásár képeskönyvekben!

3701

Helybeli és vidéki

kiskereskedők,

kantinosok,

piaci árusok

és más

viszontelárusítók

sz. figyelmébe ajánlom, hogy

noteszek, különböző színű

mappa-levélpapírok, fé-

nyes és matt katonai, va-

lamint karácsonyi és uj-

évi levelező lapok, páros

és virágos aranyozott

levelező lapok, olcsó há-

borus imakönyvek, ciga-

rettahüvelyek, cigaretta-

papírok, írók, elemi

isk. írkák, 100—100-as

levélpapírok, vajcsoma-

goló papírok, író tollak,

tömeglevélpapírok, min-

denféle csomagolópapi-

rok, makulatura, tábori

dobozok és ládikák, stb.

papi. nagykereskedésben

allandóan nagy mennyiség-

ben és igen olcsó árakon

kaphatók. Vidéki megren-

delések is pontosan intéz-

tetnek el.

Kerpel Izsó

papi. nagykereskedése

Aradon, Andrássy tér. 20.

Telefon 385. szám.

Apró hirdetések.

Judnivalo az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítható.

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűkkel 8 fillér.

Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással jelzendők.

A legkisebb hirdetés 60 fillér.

Az apróhirdetések előre fizetendők.

A hirdetések délután 1/8 óráig vételnek tel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

LEVELEZÉS.

Három vigkedélyű katona keresi három urfi leányka tisztességes ismeretségét. Művészesen zongorázók előnyben. „Krisantenum” jellegű, lehetőleg fényképpel ellátott levelek a kiadóhivatalba kérek. 4982

Egy urfiu csinos urfiu tisztességes ismeretségét kéri szórakozás céljából. Leveleket „Bankfiu” jellegre a kiadóhivatalba kéri. 4988

ELLÁTÁS.

Intelligens családnál fiatal ember vagy diák, teljes elátásra felvétetik. Salacz-utca 6., földszint 8. 4985

ALKALMAZÁST KERES.

Fiatal uri leány ügyvédi irodába alkalmazást keres, gép- és gyorsírásban, valamint az összes irodai teendőkhöz járja. Szíves megkeresést „Törekvő” jellegre a kiadóhivatalba kéri. 4904

ALKALMAZÁST NYER.

Irodai kisasszony, nagyobb gyakorlattal, azonnal belépnet Pollák Sándor téglagyári irodájában, Nádor-utca 14. sz. 4920

Keresek

egy jó házból való fiút tanoncnak vegyeskereskedésben, azonnali belépésre. Weiszberger, Máriaradnán. 4878

Leányok és fiúk

tanulóknak felvétetnek, Weisz Hugó fényképezési műtermében Aradon. 4818

Kereskedősegéd,

a róls és rövidáru szakmából, ki a német, román és szerb nyelveket bírja, azonnali belépésre kerestetik Stefán Péterné Perjámos. 4871

Ügyes

megbízható lakatos és kovács segéd felvétetik Eissler J. és Testvérel erdő-üzem vezetésénél Batta Jánosnál. 4906

INGATLAN.

Új lakóház jutányos áron eladó Farkas-utca 14. szám. 4870

KIADÓ LAKÁS.

2 szobás udvari lakások Andrássy-tér 8. sz. alatt azonnalra kiadók. Bővebbet a házmesternél.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Eladó egy jó karban lévő alig használt bicikli Adler Hugó Arad, Weitzer János-utca 1. sz. 4940

Egy használt jó karban lévő íróasztal megvételre kerestetik. Adler Hugó Arad, Weitzer János-utca 1. sz. 4939

Kézi kocs, 4 kerekű, megvételre kerestetik. Pollák Sándor téglagyár, Nádor-utca 14. 4921

Ifjúsági iratok, mesekönyvek, levélpapírok, nap-tárak, karácsonyi ajándékok, festékdobozok Krausz Paulin könyvkereskedésében, színház-épület. 241

Mahagoni kottatartó és egy zongoratakaró eladó. Megtekinthető 9-12-ig Boros Benitér 15. föld., ajtó 8. 4937

1000 hl. 1911-es, 13-as, 14-es bor eladó. Cim a kiadóban. 4914

Reclam naptárak 1916. évre nagy választékban jutányos áron kaphatók Pichler Sándor könyvnyomda, papir- és írószerkereskedésében Szabadság-tér 1. Telefon 808. sz. 781

Sárga bagaria, lack, valamint az összes divatos betétes cipők tisztításához a legjobb szer az „Eos Cream” kapható Aradon kizárólag a Cipő Tözsdeben. 3405

Merani osázzárkörte szőlő, többféle alma, citrom és más délgymölcsöt ajánlok. Galler Anna, Deák Ferenc-utca, Fehér Kereszt épület. 4599

Hódmezőesi tőgazdaságban termelt előhalat, pontyot kg-ként 3 és 4 korona árban, pénz előleges beküldése ellenében, szállít Havas Jakab, Honcstó Telefon szám 8. 4749

Munkások és hadifoglyok részére nagyobb mennyiségű téli-kabátok, nadrágok, alsóruhák és erős bakancsok, míg a készlet tart. olcsón beszerezhető Herzfeld Gyula ruhakereskedőnél, Asztalos Sándor-utca. 4823

Karácsonyi ajándékok: levélpapírok, festőkészletek, albumok, írószerszámok stb. stb. képes könyvek, ifjúsági iratok kaphatók Pichler Sándornál, Szabadság-tér 1. Telefon 808. 781

KÜLÖNFÉLE.

Elvesztett 14-én este 1/8 órakor a Bohus palotától a színházig egy arany óra-karcsatt. Becsületos megtaláló kéri, Bohus palota II. kapu II. emelet átadni, hol 20 korona jutalomba részesül. 4907

Elegáns névjegyet készít Pichler Sándor könyvnyomdája, papir- és írószerkereskedése Szabadság-tér 1. Telefon 808. 781

Váro termek, kőr-termek, megfigyelő állomások fertőtlenítésére legalkalmasabb Carbolsavas mosó szappant ajánl Dr. Földes és Hehs pipere szapon és vegyszert gyára Arad. Kilonként 4 koronáért. 21

**Szappan,
Gyertya,
Gyufa,
Gépfaggyu,
Gépolajok,
Kocsikenőcs,
Zsiradékárak és
Petroleum**

nagy raktára

Hubert József

Arad, Szabadság-tér.
Telefon 262. sz.

8997—1915. pm.

Hirdetmény.

A „Dengi József 20000 koronás alapítvány” kamatai két, az aradvárosi árvaházban nevelkedett r. kath. vallású leány kiházasítására fordítandó.

Felhívom mindazokat, kik a kiházasítási segélyben részesülni óhajtanak, hogy alábbi okmányokkal felszerelt kérvényeiket hivatalomhoz legkésőbb f. évi december hó 31-ig nyújtsák be; a kérvényhez csatolandó: 1. Az aradvárosi árvaház igazgatójának bizonyítványa, hogy kérvényező az árvaházban nevelkedett; 2. erkölcsi bizonyítvány; 3. a házasság hirdetéséről vagy annak megkötéséről szóló bizonyítvány.

Amennyiben kérvényező házasságot még nem kötött volna, úgy a kiházasítási segélyösszeg a házasság megkötésének igazolása után fog kiutalványoztatni.

Arad, 1915. december 13-án.
Varjassy, polgármester.

Cipészek

figyelmébe!

A nagy talphiányon előnyösen segít a

talpstancni!

Felhasználható:

felső fekknek, rámenak, kádernek, glengstiklinek, spicnek, stelf kaplinak, stb.

Előnyös árak mellett kapható: Steiner Mór Arad, Bockó-utca 8. sz., az udvarban. 4888

„Konsum keksz”

Kitűnő gyártmány, 3-20 kilónként.

I. rendű

„Szalon” cukorka

2-50 kilónként.

Kitűnő

kristályozott vanília

kapható, oszákis nagyban

Szemző Ármin

Árutügynekességénél.

Telefon szám 592.

Hatóságilag engedélyezett

patkány- és egérirtás

új eljárás szerint.

Patkány- és egérirtáshoz ajánlok patkány- és egérirtósz-bacilust. A XX. század legmegbízhatóbb patkány- és egérirtószere, csak patkányt és egert öl meg, emberre vagy állatra nem veszélyes, tehát mindenütt elhelyezhető.

A patkány- és egérirtósz bacilus árai:

1 kis adag 2-300 patkány kiirtására 6 K.

1 nagy adag 3-600 patkány kiirtására 12 K.

„Matteine”

vegyészeti laboratorium

Arad, Tabajdi Károly-utca 1. sz.

Telefon 10-45.

Aranyat

Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becserél; ugyszintén régizégeket vesz és elad

Losonczy Lajos

órás és ékszerész üzlete

ARAD, Szabadság-tér.

Telefon 984.

RADÓ GYULA

női divat áruháza ARAD.

NAGY KARÁCSONYI OCCASSIO

Női felöltők
Divatkabátok
Plüss- és Caracul-felöltők
Perzsia- és Sealski-kabátok

Kosztümök
Leányfelöltők
Bundák
Szőrmegarnitúrák

BLUSOK — PONGYOLÁK

Leszállított szabott árak!

Telefon 238.

4797

GÁBOR MIKLÓS

csokoládé és cukorka gyári lerakata

Arad, Salacz-utca. Telefon 1059.

Karácsonyi szalancukorkáim
a legjobbak!

Felhívom mélyen tisztelt vevőimet, hogy tekintettel a mostani óriási áruhiányra, igyekezzenek

karácsonyi cukorkákban

szükségletüket minél előbb beszerezni, mert kérdés, hogy később a most készleten levő szép és finom dolgok egyáltalán kaphatók lesznek-e.

Kiváló tisztelettel

Gábor Miklós.

4728